

Streszczenie

Niniejsza praca opisuje doświadczenie rodzicielstwa, przeżycia związane z nową sytuacją życiową młodych w swej roli rodziców oraz narracje tożsamościowe tworzone w momencie wchodzenia w rolę rodzica. Badania jakościowe w perspektywie fenomenologiczno-hermeneutycznej, oparte na sztuce, a/r/tograficzne, przybliżają doświadczenia osobiste i kulturowe kształtujące u jednostek obraz współczesnego sposobu realizacji roli rodzica, przykłady tworzonych narracji tożsamościowych oraz ukazują proces rozwijania samoświadomości, jaki zachodzi w przypadku zaangażowanego rodzicielstwa (Bakiera, 2013). Badanie dotyczy grupy świadomych, refleksyjnych rodziców między 30 a 40 rokiem życia mieszkających w Łodzi, którzy są rodzicami pierwszego i jedyne dziecko nie starszego niż 3 lata. Rozwijanie samoświadomości pełni ważną rolę dla świadomości wychowania, determinującej podejście wychowawcze. Przyjęłam współczesny sposób rozumienia pojęcia wychowania jako „całości kształtu procesów i oddziaływań zachodzących w toku wzajemnych relacji między dwiema osobami, pomagających im rozwijać własne człowieczeństwo” (Milerski, Śliwerski, 2000, s. 274).

Do powstania tej pracy przyczyniło się moje doświadczenie zawodowe i edukacyjne, w badaniu występuję w potrójnej roli – badaczki, arteterapeutki i artystki. Powstała praca przedstawia analizę i interpretację zebranego materiału z trzech powyżej wymienionych perspektyw. Jako badaczka przedstawiam doświadczenie rodzicielstwa rozpisane wedle narracyjnej struktury monomitu (Campbell, 2008), jako arteterapeutka prezentuję zagadnienie rozwijania samoświadomości w procesie arteterapeutycznej pracy autonarracyjnej (Hucko-Biernat, 2022), a jako artystka proponuję artystyczną formę opowieści, której źródłem są wyniki badań.

Część teoretyczna składa się z trzech rozdziałów wyjaśniających tytułowe pojęcia. W pierwszym rozdziale przedstawiam pojęcie autonarracji jako swobodnej wypowiedzi narracyjnej o sobie oraz pojęcie skryptu – wychodząc od teorii skryptów poznawczych po zagadnienie skryptów życiowych, kluczowych dla rozprawy. Drugi rozdział, podobnie jak pozostałe, składa się z dwóch podrozdziałów. Pierwszy przybliży kwestię narracyjności wychowania i transmisji międzypokoleniowej, staram się zaprezentować istotę i sens wychowania jako spotkania i dialogu. Kolejna część obejmuje rozważania na temat świadomości wraz z jej szczególną formą samoświadomości oraz wiążące się z nimi pojęcia tożsamości narracyjnej, dialogowego JA. Trzeci rozdział poświęcony jest arteterapii i autorskiej koncepcji pracy autonarracyjnej, proponuję przy tym swoją definicję arteterapii w nurcie rozwojowym. Rozdział czwarty poświęcony jest metodologii, a rozdział piąty przedstawia koncepcję badań wraz z analizą danych ujętą w trzech a/r/tograficznych perspektywach.

Przeprowadzone badanie prezentuje nowy sposób docierania do przeżyć i doświadczeń człowieka. Ze względu na praktyczny charakter działań miało ono duże znaczenie dla badanych, których samopoczucie i pewność siebie w nowej roli znacząco się zmieniły. Z mojej perspektywy

projekt ten ukazał mi różne oblicza rodzicielstwa, pozwolił zrozumieć obawy i pragnienia – innych, jak i moje własne.

Summary of the Ph.D. Thesis

Name of the author of the thesis:

Olga Hucko-Biernat

Academic title of the doctoral supervisor of the thesis:

dr hab. Magda Karkowska, prof. UŁ.

The title of the thesis:

Self-narratives and Scripts. The Use of Art Therapy in the Context of Developing an Awareness of Parenting

Key words phrases:

art therapy, experience of parenthood, a/r/tography, self-narrative work, life scripts, self-awareness

My dissertation describes the experience of parenthood, with particular reference to identity narratives created when adults take on the role of parents. Qualitative research in a phenomenological-hermeneutic perspective, art-based, a/r/tographic, takes a closer look at the personal and cultural experiences that shape individuals' images of the contemporary implementation of the parental role. Within them examples of identity narratives are being created, they also demonstrate the process of developing self-awareness that occurs with involved parenting (Bakiera, 2013). The study concerns a group of aware, reflective parents between the ages of 30 and 40 living in Lodz who are parents of their first and only child no older than 3 years. I assume that developing self-awareness plays an important role for the awareness of parenting, determining the parenting approach. I have adopted the contemporary understanding of the concept of upbringing as 'the entirety of the processes and interactions that take place in the course of the mutual relationship between two people, helping them to develop their own humanity' (Milerski, Śliwerski, 2000, s. 274).

My professional and educational experience has contributed to this work. In the study I act in a triple role – a researcher, an art therapist, and an artist. The resulting paper presents an analysis and interpretation of the collected material from the three perspectives mentioned above. As a researcher, I present the experience of parenthood framed through the narrative structure of a monomyth (Campbell, 2008), as an art therapist I present the issue of developing self-awareness in the process of art therapeutic self-narrative work (Hucko-Biernat, 2022), and as an artist I propose an art form of storytelling informed by research findings.

The theoretical part consists of three chapters explaining the title concepts. In the first chapter, I introduce the notion of self-narration as a free narrative statement about the self and the notion of script - starting from the theory of cognitive scripts to the issue of life scripts, central to the thesis. The second chapter, like the first and the third one consists of two subchapters. The first takes a closer look at the issue of the narrativity of parenting and intergenerational transmission, and I try to present the essence and meaning of parenting as a form of encounter and dialogue. The next section includes

considerations of consciousness with its particular form of self-consciousness and the related notions of narrative identity, dialogical self. The third chapter is devoted to art therapy and the author's conception of self-narrative work, in which I offer my definition of developmental art therapy. The fourth chapter is concerned with methodology, and the last one presents the research concept with the data analysis framed in three a/r/tographical perspectives.

The study presents a new way of accessing people's experiences. The pedagogical relevance of the results of the study is that it is extremely difficult to obtain information about oneself from reading or other self-development activities. Due to the practical nature of the art therapy, it was very meaningful for the respondents, whose wellbeing and confidence in their new role changed significantly. From my perspective, the project showed me the different facets of parenting and allowed me to understand the fears and desires - of others as well as my own.